

Een dwarsdoorsnede van het Gooi

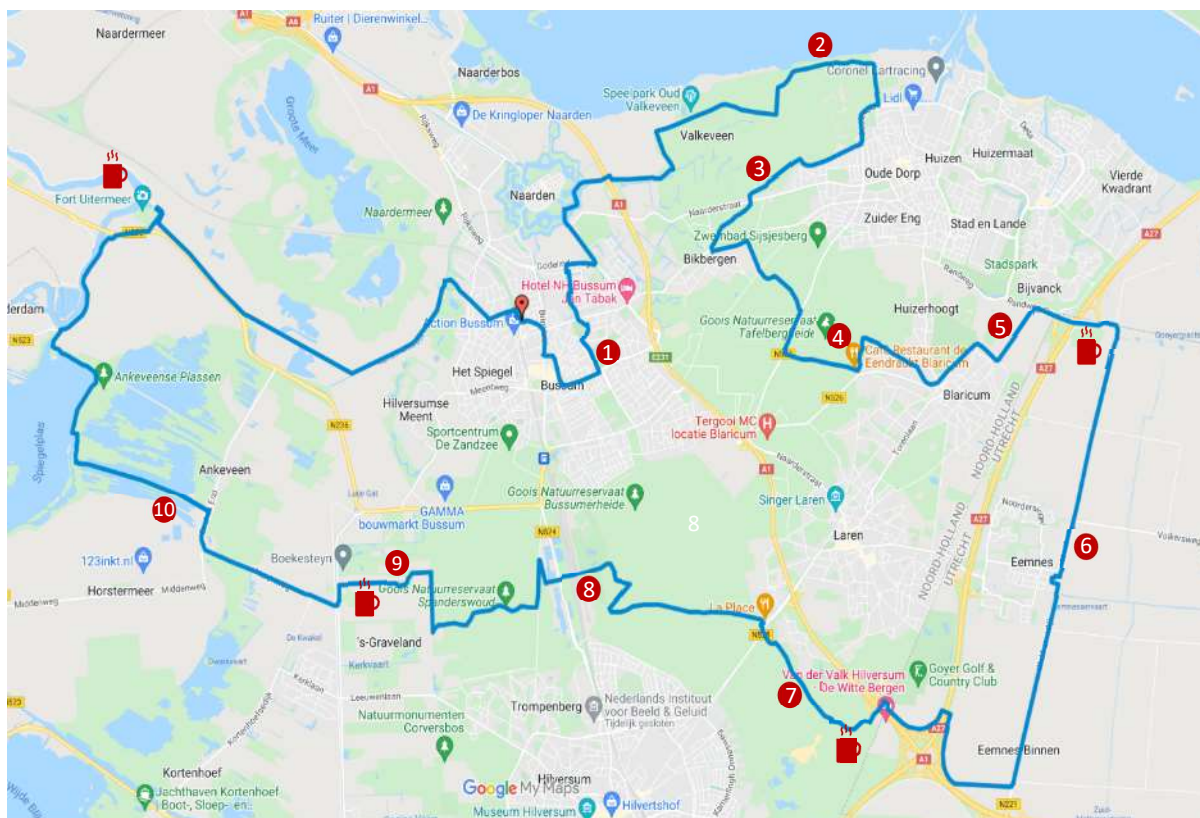
Het Gooi kent een gevarieerd landschap met hei, bos, heuvels, bouwland, zandverstuivingen en zelfs een kuststrook. Deze fietstocht toont de fietser letterlijk een dwarsdoorsnede van het Gooi, van Vecht tot Eem en weer terug.

De rode draad van de route zelf zijn de diverse zandafgravingen in het Gooi. Naast de natuur heeft de mens op deze manier een grote invloed gehad op het landschap.

Om praktische redenen begint de fietstocht bij het NS-station in Naarden Bussum, waar de treinreiziger desgewenst een fiets kan huren, maar het is natuurlijk altijd mogelijk om op een ander punt in te stappen.

De complete fietstocht is 60 kilometer. Het eerste deel van de fietstocht gaat over licht glooiend terrein. Een goede conditie is daarom een pre. Het is mogelijk om na 40km de tocht af te breken. Dit is in de beschrijving aangegeven.

Onderweg is er de nodige horeca te vinden. Op de kaart hieronder worden een paar suggesties gedaan, aangegeven met een koffiemok. ☕

Geschiedenis van het landschap

Geologische vorming

De Gooise stuwwallen zijn tijdens de voorlaatste ijstijd zo'n 130.000 jaar geleden ontstaan. Tijdens deze ijstijd schoof de dikke landijs massa op tot aan de lijn Alkmaar - Nijmegen. Aan het einde van deze landijsmassa ontstonden als vingers aan de hand diverse stuwwallen, waaronder dus de Gooise Stuwwallen. De Gooise Stuwwallen kunnen als het noordelijk deel van de Utrechtse Heuvelrug worden gezien. De stuwwallen waren oorspronkelijk ongeveer 70 meter hoog. Door erosie zijn de stuwwallen in de loop der tijd behoorlijk afgevlakt.

Ten oosten van de stuwwal bevindt zich de Eemvallei. Hier lag een gletsjer van landijs die de stuwwal naar boven duwde. Het gebied ten westen van de stuwwal is met name gevormd door de rivierdelta van de Maas en de Rijn.

Tijdens de laatste ijstijd, die 11.000 jaar geleden eindigde, was het landschap kaal en bestond grotendeels uit toendra. Er heerste een droog klimaat (poolwoestijn) waarbij het zand vanuit de drooggevalen Noordzee over Europa werd verspreid. Ook in het Gooi en dan vooral aan de randen van de stuwwallen werd een metersdikke laag afgezet.

De verschillen in zandafzetting maar zeker ook de ander landschapsvormende processen zorgen voor een gevarieerde ondergrond in het Gooi. Er zijn ruwweg drie soorten afzettingen:

1. Afzettingen van zand boven op de bodem, ofwel dekzand
2. Gestuwde afzettingen, waarbij de diverse afzettinglagen door de stuwing als het ware een kwartslag gedraaid zijn en verticaal in de bodem liggen. Zand, grind en leem wisselen daarbij op diverse plaatsen af.
3. Afzettingen ontstaan door smeltwaterstromen van gletsjers, waarbij zich horizontale lagen gevormd hebben van leem, zand of grind

De verschillen in ondergrond zorgen samen met de invloed van de mens voor een divers landschap. Op diverse plekken tijdens deze fietstocht wordt daarbij stilgestaan.

Foto 1: Stobben onder het fietsviaduct

foto Marc Lucassen

Invloed van de mens op het landschap

Het landschap in het Gooi is voor een groot deel door mensen gevormd. Vanaf zo'n 28000 jaar geleden, dus zelfs vóór de laatste ijstijd werd het Gooi al bewoond door de moderne mens. Die bewoning heeft op diverse manieren zijn sporen achter gelaten.

- Van prehistorie tot aan de vroege middeleeuwen (500 n.C.)
Resten van bewoning in de prehistorie zijn met name in het reliëf van het landschap terug te zien. Gedacht moet worden aan bijvoorbeeld grafheuvels en omwallingen van akkers. In de grond zijn diverse voorwerpen uit de steentijd gevonden.
- De middeleeuwen (500-1500)
Gedurende de middeleeuwen was er sprake van ontginning van de woeste gronden in het Gooi. Hoewel er in die tijd her en der hoeven moeten hebben gestaan is van deze bebouwing weinig terug te zien. Rond 900 werd voor het eerst Naruthi ofwel Naarden genoemd. Deze stad is verwoest rond 1300 en later in 1350 op de plek van het huidige Naarden herbouwd. Het Oud-Naarden lag 3,5 kilometer ten noordoosten van de huidige stad.
- De vroegmoderne geschiedenis (1500-1800)
Vanaf 1500 zijn de gevolgen van de invloed van de mens in het landschap duidelijker te zien.
  - Landgoederen
  - Engen. Engen/enken zijn door jarenlange bemesting verhoogde landbouwgronden
  - Wegen
  - Grootschalige zandafgravingen
  - Zuiderzeewering (de Oostdijk)
- Moderne geschiedenis (1800-1945)
Woeste gronden (onontgonnen niet gecultiveerde stukken niemandsland) in het Gooi verdwijnen door verstedelijking als gevolg van de industriële revolutie maar ook door herbebossing. Deze bebossing diende twee doelen, namelijk de productie van hout, maar ook als bescherming tegen het stuifzand.
- 1945 - heden
Vanaf 1945 wordt Nederland steeds voller en komt de natuur meer en meer onder druk te staan.
De laatste 30 jaar is er gelukkig steeds meer aandacht voor een goed milieu en een gezonde natuur. Dit heeft in het Gooi geleid tot het stoppen van zandafgravingen, sanering van vervuilde bodems (bijvoorbeeld het Laarder Wasmeer) en het bouwen van natuurbruggen en ecoducten.
Ook op kleinere schaal zie je maatregelen. Voorbeelden zijn stobben als schuilplaats voor kleine dieren onder viaducten, afrasteren van kwetsbare gebieden en faunapassages onder wegen die herkenbaar zijn als smalle roosters dwars in de weg.

Routebeschrijving

De route start vanaf NS-station Naarden Bussum.

Ga recht voor het station de Prins Hendriklaan in. Deze straat maakt na 100 meter een flauwe bocht naar rechts tot aan het kruispunt met verkeerslichten. Steek de straat schuin rechtover de Brinklaan in, richting het centrum van Bussum.

Neem de rotonde driekwart, de Nieuwe Raadhuisstraat in en volg de weg die overgaat in de Landstraat tot aan de volgende rotonde. Neem deze rotonde ook driekwart, sla de Huizerweg in en rijd door tot aan het openbaar groen/park aan de linkerkant. Dit is net voor de rotonde. Sla hier linksaf de Doctor Frederik Van Eedenweg in.

1 Zandwinning in Naarden en Bussum

Het hoogteverschil dat hier zichtbaar is tussen het park en de Huizerweg is veroorzaakt door zandafgravingen. Rondom Naarden is vanaf 1674 begonnen met zandwinning. Het doel van de zandwinning was tweeledig. Het zand werd gebruikt als ophoogzand voor woningen en wegen, met name in Amsterdam. Daarnaast wilde men de vesting Naarden beter verdedigbaar maken. Door zand af te graven kon men in geval van oorlogsdreiging het gebied rond de vesting onder water zetten en men had een vrij schootsveld.

Foto 2: Hoogteverschil door afgraving bij het Mouwtje

foto Marc Lucassen

Tegenwoordig liggen Naarden en Bussum tegen elkaar. Vroeger was dat wel anders. De kringenwet verbood het om binnen 600 meter van de vesting stenen huizen te bouwen. Houten huizen mochten, mits niet binnen 300 meter, wel worden gebouwd. In Naarden staan nog diverse houten huizen met uitzicht op de vesting zoals we later zien aan de Godelindeweg. In 1926 werd Naarden ontheven van zijn vestingfunctie en mochten er stenen huizen gebouwd worden.

De diverse vaarten in de wijk zijn de oude zanderijsloten die dienden om het zand af te voeren naar grotere waterwegen. Het water voor dit stoppunt is een overblijfsel van zo'n zanderij sloot. De huizen en straten in de wijk liggen veelal net iets hoger dan de achterliggende tuinen in de wijk. Dit komt omdat met de zandafgravingen de grond te laag was komen liggen voor woningbouw. De

wegen en de bouwplaatsen zijn daarom in de jaren twintig en dertig van de vorige eeuw weer opgehoogd.

Vervolg de Doctor Frederik Van Eedenweg, sla de eerste rechts de Willem Bilderdijklaan in en vervolg deze tot aan de Brediusweg. De Brediusweg oversteken de Paulus Potterlaan in. Aan het eind van de weg de vijver links- of rechtsom passeren en rechtdoor de Terborchlaan in.

Foto 3: Meertje van vlek, het uitgegraven voor ophoging van wegen en bouwplaatsen in de wijk foto Marc Lucassen

Aan het eind rechts de parallelweg van de Godelindeweg op. Bij de rotonde de tweede afslag, de Amersfoortse straatweg op richting de vesting. Rechtdoor tot over de brug en dan na ongeveer 50 meter rechts het fietspad op, beneden langs de vestingwal. Het eerste fietspad rechts, richting de autosnelweg A1.

Onder de A1 door en dan rechts en direct weer links, de Oostdijk op.

De Oostdijk af, tot aan de verharde weg en daar links de Meentweg op. Deze gaat aan het eind naar rechts over in een onverharde weg met een fietspad. De weg, die ook langs pretpark Oud Valkeveen loopt een hele tijd vervolgen, tot aan een speeltuin van Stg Kinder Vakantiehuis Amsterdam Zuid. Voor de speeltuin links afslaan. Aan het einde gaat de weg over in een fietspad naar rechts dat langs het Gooimeer voert. Het pad volgen, het fietspad naar rechts bij paddenstoel 22261/001 negeren.

Bij wandelknooppunt 46, een stukje verder op is de Aalberg, die vanaf het pad te bereiken is.

2 Kliffenkust en de Aalberg

Wat opvalt langs het fietspad is dat het land links een stuk hoger ligt dan het waterniveau. Het fietspad loopt langs de oude Zuiderzee kust. Doordat de Zuiderzee bij noordwesterstorm stukken land wegsloeg ontstonden hier steile zandkliffen van zo'n vijf meter hoog. Dit noemen we een kliffenkust.

Foto 4: Kliffenkust bij de wolfskamer

foto Marc Lucassen

Links van de het fietspad zien we een brede strook met riet en ander lage begroeiing. Dit is het oude Zuiderzee strand. Voor het aanleggen van de afsluitdijk was dit een breed zandstrand.

De Aalberg bevindt zich rechts van het pad. Het is een heuvel van zo'n 5 meter hoog. De Aalberg is één van de tafelbergen in het Gooi. De bergen zijn door mensen opgeworpen. Waarschijnlijk zijn ze in de middeleeuwen ontstaan, mogelijk als een soort offerbergen of uitkijkpunten. Het exacte doel is echter onduidelijk.

Vanaf de Aalberg is er een mooi zicht op het Gooimeer, een deel van de vroegere Zuiderzee. Wanneer je achterom kijkt dan zie je dat het achterliggende landschap overal een paar meter hoger ligt dan het waterniveau.

Door de bomen heen zie je de oude, kleinschalige akkers liggen. Op de akkers is de kenmerkende flora van wintergraanakkers te vinden zoals de korenbloem en het akkerviooltje

Vervolg de route door bij wandelknooppunt 47 het pad naar rechts te nemen, links van het pad zijn eerst een groot grasveld en direct daarna de sportvelden zichtbaar. Ga bij de rondweg, de Bestevaer naar rechts en volg deze tot aan de rotonde. Bij de rotonde rechts de Driftweg op. Waar de Driftweg een haakse bocht naar links maakt het pad rechtdoor volgen.

Het pad volgen tot aan (paddenstoel 20031/001), de verharde weg oversteken, en rechtdoor over het wildrooster de Limitische Heide op.

3 Limitische heide

De Limitische heide wordt zo genoemd omdat de zandafgraving vanuit Naarden tot aan deze heide mocht komen. Wanneer we over de heide fietsen zien we aan de rechterkant een open stuifzandgebiedje met fijn dekzand. Dit stuifzandgebied is, net als vele stuifzandgebieden in Nederland, ontstaan door overbegrazing.

In het verleden was dit stuifzand gebied veel groter en liep door tot bijna in de oude dorpskern van Huizen. Maar door bebouwing en begroeiing van het stuifzand is veel hiervan verdwenen.

De Limitische heide is één van de gebieden waar de zandhagedis nog veelvuldig voorkomt. Het mannetje van deze hagedis is het herkennen aan zijn groene kleur. De Limitische heide is een prima omgeving voor dit diertje. Zand waarop het zich 's ochtends kan opwarmen, maar ook bosjes voor beschutting, voedsel en water. De zandhagedis eet met name geleedpotige prooidieren zoals spinnen en insecten.

De route over de hei volgen, wederom over het wildrooster, rechtdoor de weg oversteken en de Nieuw Bussumerheide op. Het pad naar rechts volgen, de heide af tot aan de Nieuw Bussumerweg.

Foto 5: Zandhagedis

foto Harm Klinkenberg

Hier linksaf en na ca 400m de Langerhuizenweg naar rechts nemen, over de Vliegheide. Deze weg tot aan het einde volgen. U komt uit bij de Crailose weg en krijgt een mooi overzicht over de stuwwal.

Foto 6: De stuwwal van de Tafelberg

foto Marc Lucassen

Bij de Crailose weg naar rechts tot aan restaurant 'De Goede Gooier'. Vlak voor het restaurant de weg oversteken en naar links het fietspad op over de Tafelbergheide.

Na een paar honderd meter, direct na een stukje bos waar aan de rechterzijde de hei begint is aan de rechterkant een omrasterde kuil te zien. Dit is een oude leemkuil.

Rij rechtdoor, aan de rechterkant is de schaapskooi. Direct na Café Restaurant de Eendracht links het fietspad op. Na een paar honderd meter verschijnt aan de rechterkant de Tafelberg.

Punt 4   Tafelbergheide

De Tafelbergheide behoort tot het hoogste gebied van het Gooi. De Tafelberg zelf is door mensen opgeworpen. Het is onbekend wanneer de Tafelberg is ontstaan. Op kaarten uit de 17^e eeuw staat de Tafelberg al vermeld onder de naam Kooltjesberg. Kooltjes slaat op het gebruik van kolen om de berg als vuurtoren te laten dienen. De opgeworpen berg is door zijn 8 meter hoogte en de locatie waar deze staat het hoogste punt van het Gooi, in totaal 39 meter boven NAP. De naam Tafelberg komt van de stenen oriëntatietafel die vroeger op de berg heeft gestaan. De huidige tafel is in 2020 geplaatst.

Foto 7: Leemkuil op de Tafelbergheide

foto Marc Lucassen

Op de Tafelbergheide en Blaricummerheide zijn archeologische vondsten gedaan die aantonen dat het Gooi vanaf de laatste ijstijden bewoond is geweest, ofwel vanaf wat we de middensteentijd noemen. Waarschijnlijk zijn er vanaf de middensteentijd in het Gooi nederzettingen geweest. Dat hier permanent mensen hebben gewoond is niet alleen te zien aan de archeologische vondsten uit die tijd maar ook aan de diverse grafheuvels die u verderop op de route zult zien.

De ondergrond van de Tafelbergheide kenmerkt zich door gestuwde afzettingen die van noord naar zuid lopen, waarbij stukken grind, zand en leem op verschillende punten aan de oppervlakte kwamen.

De leemkuil die we eerder tegenkwamen was zo'n punt waar het leem aan de oppervlakte kwam. Het leem werd door de vroegere bewoners, vanaf de steentijd t/m 19^e eeuw opgegraven waardoor langwerpige kuilen ontstonden. In het Gooi werd het leem waarschijnlijk vooral gebruikt voor het verharderen van vloeren en wegen. Elders in Nederland werd het ook gebruikt voor het bouwen van huizen.

De bodem van een leemkuil heeft door de afgraving een andere samenstelling dan de bodem van de omliggende heide. Door deze bijzondere samenstelling van zo'n leemkuil groeien er vaak bijzondere planten, zoals wilde roos, wilde tijm, kruisdistel of vleugeltjesbloem.

Na de Tafelberg het eerste pad naar rechts en verlaat de hei. Na het oversteken van een zandweg gaat het pad over in een verharde weg, de Bierweg. De Bierweg naar beneden vervolgen tot aan het einde en dan links de Naarder weg op.

Rechtdoor, de kruising met de Huizerweg oversteken. De weg gaat over in de Bergweg. Na een paar honderd meter de weg naar rechts vervolgen die dan over gaat in de Meentzoom. De Meentzoom volgen en de eerste weg links, de Burgemeester Le Coultredreef op en rechtdoor rijden naar de Randweg Oost.

5 Groeve Oostermeent

De afdaling van de Tafelberg naar de Groeve Oostermeent laat goed het hoogteverschil in het Gooi zien.

Deze zandgroeve was tot 1975 in gebruik ten behoeve van de kalkfabriek. In totaal is er ongeveer drie meter zand afgegraven. In dit laaggelegen gebied komt kwelwater naar boven zodat er in de winter poelen ontstaan. In het gebied komt daarom vochtminnende heidevegetatie voor zoals de klokjesgentiaan, kleine zonnedauw, grote wolfsklauw en veenpluis.

Foto 8: Stijlrand met oeverzwaluwen

foto Marc Lucassen

Vanaf de Randweg is goed een steilrand te zien. In deze steilrand broeden in het voorjaar oeverzwaluwen. De nesten zitten in de gaten in de steilrand.

Vlak voor de Randweg, naar rechts de parallelweg op. De parallelweg heet de Gooyerweg. Deze helemaal volgen; de snelweg over, langs Theetuin Eemnes | Brave Hendrik, tot aan het eind vervolgen. Aan het einde van de Weg naar rechts, de brug over en het fietspad langs de Meentweg op.

6 Eempolder

In de Eempolder lag vroeger het landijs dat de Gooise stuwwallen omhoog heeft gedrukt. Na de laatste ijstijd heeft hier zich veen gevormd. Uiteindelijk ontstond hier een hoogveen laag die tot enkele meters boven het huidige maaiveld uitstak.

Hoewel in het noorden de hogere gronden bij de stuwwal (bij Soest) al rond 800 bewoond werden was het grootste deel van het Eemland lange tijd ongeschikt voor landbouw en bewoning. Tot aan de 12^e eeuw. Twee stormvloed, de Allerheiligenvloed van 1170 en de Sint-Nicolaasvloed van 1196, sloegen grote delen van het veen weg waardoor de afwatering verbeterde en de grond geschikt werd voor ontginning. Vanaf de 13 tot de 17 eeuw is het Eemland ontgonnen. Vanuit de Eem in westelijke richting en vanuit Eemnes in oostelijke richting. Hierdoor ontstonden lange smalle percelen ten westen van de Eem.

Niet al het veen was geschikt voor turfwinning. De lagere delen van het veen waren door overstromingen verontreinigd met zeeklei waardoor de turf niet geschikt was als brandstof. Het hoogveen was wel geschikt voor turfwinning. De scheidslijn tussen het hoogveen en het laagveen wordt gevormd door de Wakkerendijk, die moest gaan dienen als zeewering om het hoogveen te beschermen en als veilige plaats voor boerderijen.

Omdat de boeren in de polder actief aan natuurbeheer meewerken is het Eemland een belangrijk broedgebied voor weidevogels zoals de grutto, kievit en de tureluur. In de winter is het Eemland een belangrijk foerageergebied voor ganzen en zwanen, en in het bijzonder de kleine zwaan.

Foto 9: Grutto's op zoek naar voedsel

foto Doortje van Dijk

Bij de Laarderweg gaat de Meentweg over in de Wakkerendijk. Hier maken we een klein rondje door Eemnes, door de eerste straat, de Kerkstraat rechts te nemen. Deze linksom vervolgen, ieder keer de eerste weg links, de Jonkheer C Roëlllaan en De Waag in tot we weer bij de Wakkerendijk zijn. Hier rechts de Wakkerdijk op en de weg vervolgen. Na een paar honderd meter het fietspad langs de Wakkerendijk weer op en deze vervolgen en aan het eind met het fietspad mee de weg oversteken. Hier de eerste weg rechts, de Eikenlaan in.

De Eikenlaan gaat over in een fietspad, en met de bocht van de snelweg. Zodra het fietspad weer over gaat in een weg, na 100 meter naar links, onder de snelweg door en direct weer de eerste weg links. De weg vervolgen langs de snelweg en bij de afrit van de snelweg, links de snelweg over. Direct na de snelweg, rechts het fietspad richting 't Bluk. U vervolgt de weg naar 't Bluk (fietsknooppunt 53).

7   Zuiderheide en 't Bluk

Door de hoogteverschillen op de Zuiderheide is de overgang vanuit het Eemland naar de stuwwal duidelijk waarneembaar.

Op de Zuiderheide bevinden zich diverse grafheuvels. Grafheuvels zijn herkenbaar in het landschap als kleine bolhoedjes met een doorsnee van enkele meters tot maximaal 10 meter. Wanneer je vanuit het theehuis richting het zuidwesten kijkt kun je een groepje grafheuvels zien, de zeven bergjes. Ze zijn in de 19^e en begin 20^e eeuw onderzocht. Er zijn o.a. twee urnen, een bronzen dolk, botresten en vuurstenen gevonden.

Meer naar het zuiden is vanuit Theehuis 't Bluk een stuifzandgebied te zien, het grootste van het Gooi. Door het stuifzand open te stellen voor publiek krijgt begroeiing weinig kans. En dat is de bedoeling want zo blijft het stuifzand, stuifzand.

Ook op de Zuiderheide zijn diverse zandafgravingen gedaan maar deze zijn wat minder duidelijk zichtbaar vanaf de fiets.

Op de hei zelf is goed te zien dat er intensief beheerd wordt. Een groot deel van het beheer wordt gedaan door grazers, maar ingrijpen door het verwijderen van de vegetatie en een deel van de bovenste humuslaag (chopperen) of te maaien blijft nodig. Dit is vaak duidelijk zichtbaar. Er worden steeds smalle stroken bewerkt zodat er nog voldoende begroeiing overblijft voor de kleinere dieren.

Op enkele plaatsen komt op de Zuiderheide ook de jeneverbes voor, de enige plaats in het Gooi waar deze groeit.

Foto 10: Stuifzand op de Zuiderheide bij 't Bluk

foto Marc Lucassen

Van Theehuis 't Bluk (punt fietsknoop 53) naar punt 51 en vervolgens de route volgen naar punt 50. Even voorbij punt knooppunt 51, aan de rechterkant op de hei, zijn fietst u vlak langs een aantal grafheuvels. Punt 50 is precies na de natuurbrug.

8 Natuurbrug en Zanderij Crailo

De Zanderij Crailo is een zandafgraving die begon in 1843. Het zand werd in eerste instantie gebruikt voor de aanleg van de spoorlijn tussen Amsterdam en Amersfoort. Nadat de spoorlijn gereed was bleef de zanderij open omdat het zand eenvoudig per spoor kon worden afgevoerd. In 1970 zijn de zandafgravingen gestopt. Het maaiveld is zo laag komen te liggen dat net als eerder in de Groeve Oostermeent kwelwater vanuit de heuvelrug omhoog komt.

De zanderij Crailo wordt overbrugd met een natuurbrug van 800 meter, de grootste van de wereld. Het doel van een natuurbruggen en ecoducten is om diverse kleinere gebieden met elkaar te verbinden zodat een groter leefgebied ontstaat voor dieren en planten. Een groter leefgebied helpt de diversiteit van dieren en planten te vergroten en verhoogd daarmee de overlevingskansen van de soort.

Foto 11: Gaspeldoorn natuurbrug foto Marc Lucassen

Deze natuurbrug is een leef- en schuilplek en oversteekplaats voor veel verschillende diersoorten. Het varieert daarbij van insecten, zoals bijvoorbeeld loopkevers, die er meerdere generaties overdoen om aan de andere kant te komen tot reeën, die in een paar minuten de andere kant bereiken.

Verkorte route – Terug naar station Naarden-Bussum

Na de natuurbrug, bij knooppunt 50 bestaat de mogelijkheid om de route in te korten en terug te fietsen naar Station Naarden-Bussum, het startpunt van de rit.

Na de natuurbrug slaat u rechtsaf richting Bussummergrintweg. Hier rechtsaf slaan de Bussummergrintweg op. Bij de verkeerslichten de Naarderweg oversteken en linksaf slaan richting Bussum. Rechtdoor, de weg over het spoor volgen tot aan de rotonde. Hier de tweede afslag rechts (is rechtdoor) en de weg vervolgen. Bij de volgende rotonde, wederom de tweede afslag rechts (is rechtdoor) de weg vervolgen tot aan de volgende rotonde. Hier linksaf de Herenstraat in. Vlak voor het spoor rechtsaf slaan en de wegen langs het spoor volgen tot aan het station.

Een alternatieve route naar het station is via knooppunten: KP 50 -> KP 36 -> KP 35

Ga na de natuurbrug naar rechts en rij door tot aan de weg, steek deze over en ga naar links tot aan Restaurant Robert. Sla hier rechts de Spanderslaan in. Deze weg gaat over in een fietspad. Sla aan het eind van dit fietspad rechtsaf de Oude Meentweg op. Rij hier rechtdoor, en ga na het tuinencomplex, links het hek door landgoed Boekesteyn op. Fiets op het landgoed bij de Y-splitsing links richting bezoekerscentrum.

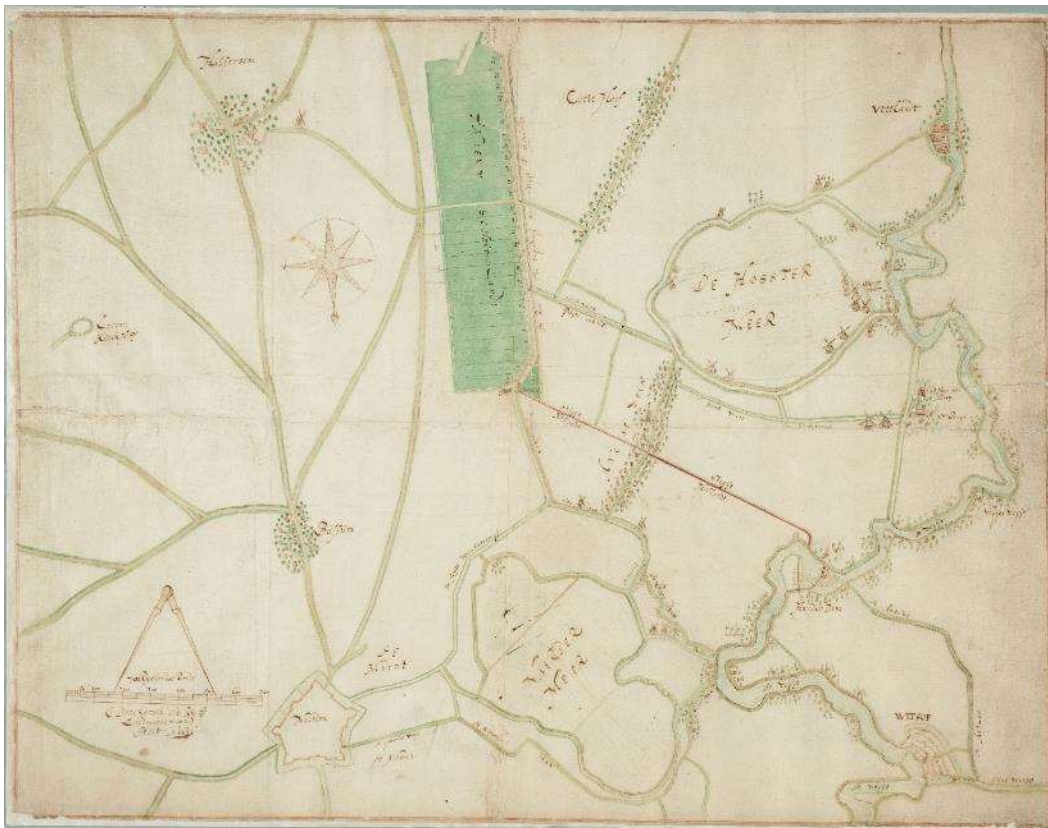
Punt 9 Buitenplaatsen

De geschiedenis van de Gooise buitenplaatsen begint in de 17^e eeuw wanneer Amsterdamse kooplieden toestemming krijgen om het gebied te ontginnen. Hierbij wordt zand afgegraven ten behoeve van de uitbreiding van Amsterdam. De kooplieden worden verplicht om boerderijen op het afgegraven gebied te bouwen.

Dat het gebied is afgegraven is goed te zien aan de achterkant van de landgoederen (bij deze fietstocht de ingang). De weilanden liggen duidelijk lager dan het achterliggende bos.

Het totale gebied bestaat uit 27 langwerpige kavels gescheiden door zanderijsloten. In de loop van de tijd werd een deel van de op de kavels gevestigde landerijen omgevormd tot buitenplaatsen met parkachtige tuinen. Omdat de kavels niet per stuk verloor werden, en door huwelijken, vererving en aankopen beslaan diverse landgoederen meer dan één kavel.

De tocht gaat over landgoed Boekesteijn. De huidige vorm van de tuinen, de landschapstijl, zijn met name ontstaan rond 1800.

Afbeelding 1: Kaart uit 1634 met daarop de kavels (Noord-Zuid Oriëntatie is omgedraaid)

[Dankersz de Rij, C, Noord-Hollands Archief / 560 - kaarten en kaartboeken van de Provinciale Atlas Noord-Holland, 378](#)

Aan het begin van de 20^e eeuw kwamen diverse nieuwe boom en plantensoorten beschikbaar. Ook Boekesteijn profiteerde daarvan. Op Boekesteijn is een groot aantal verschillende boomsoorten geplant waaronder ook coniferen en naaldbomen. Aan de noordkant van Boekesteijn is zelfs een klein pinetum (een naaldbomentuin) gemaakt.

Volg het pad en sla bij het verlaten van Boekesteyn linksaf het Noordereinde op. Bij de eerste kruising rechtsaf het water oversteken, de Herenweg in. Aan het eind maakt deze weg een bocht naar rechts en gaat over in het Stichtse End. Even over de brug, linksaf het Bergse Pad op, richting knooppunt 39. Let op, dit is een smal fietspad waar het soms lastig passeren is. Hou ook rekening met de voetgangers!

10 Ankeveense Plassen en de Vecht

In dit veengebied zijn de Ankeveense Plassen gevormd door afgravingen van het veen. De eerste turf afgravingen begonnen al voor het jaar 1000. Tussen de 16^e en 18^e eeuw was hier de turfwinning op het hoogtepunt. De turf werd op smalle legakkers te drogen gelegd. Door golfslag verdwenen de meeste van deze legakkers. Zo ontstonden de plassen. Legakkers die niet zijn weggeslagen zijn in de plassen nog zichtbaar als eilanden van riet. De Ankeveense plassen zijn een belangrijk broedgebied voor moeras en watervogels, zoals de rietzanger, de kleine karekiet en de roerdomp. Ook is er iedere zomer een beperkt aantal broedparen van de zwarte stern.

Foto 12: Ankeveense plassen met legakkers begroeid met Riet

foto Harm Klinkenberg

Heel anders is de Spiegelplas die tussen de Ankeveense plassen en de Vecht ligt. De Spiegelplas is oorspronkelijk ook ontstaan door turfwinning. Vanaf 1937 tot eind jaren 1980 is de Spiegelplas ook voor zandwinning gebruikt, waardoor ze op de meeste plaatsen een stuk dieper is geworden. De maximale diepte is 45 meter. Een aantal oude legakkers zijn nog zichtbaar maar zijn hier volledig begroeid met struiken en bomen.

De Vecht is rond 600 jaar v.C. ontstaan als onderdeel van de Rijndelta. Vlak langs de Vecht is de grond door afzetting van klei erg vruchtbaar, en daardoor goede grond voor de landbouw.

Terug naar station Naarden-Bussum.

Aan het einde van dit pad, over het bruggetje, naar rechts. Dit pad vervolgen tot aan de grote weg, de Dammerweg (knooppunt 40). Steek deze over en sla rechtsaf. Bij de rotonde, de kruising met de N236, rechtsaf richting Bussum.

Vlak voor de volgende rotonde linksaf de weg oversteken. De weg vervolgen en direct na de brug rechts de Kreugerlaan op. De Kreugerlaan vervolgen tot het eind. Ze gaat over in een fietspad en vervolgens weer een weg, de Melkmeent. Deze weg volgen. Na enige tijd, bij de eerste splitsing, naar links, de Meerstraat in. Doorrijden tot aan de tweede brug. Deze is direct na twee forten waar u tussendoor rijdt aan de rechterkant. Hier rechtsaf, de Verlengde Fortlaan in. Volg de Verlengde Fortlaan tot aan de Zwarteweg en sla deze linksaf in. Nu rijdt u rechtdoor tot aan de rotonde. Hier de tweede afslag rechts (is rechtdoor) tot over het spoor. Hier rechtsaf tot aan het station, het beginpunt van deze tocht.

Wat is het IVN?

Het IVN Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid is een landelijke organisatie van beroepskrachten en talrijke vrijwilligers. Zij brengt mensen op vele manieren met de natuur en het milieu in contact. Zij wil daarbij de noodzaak van natuur- en milieubehoud onder de aandacht brengen.

Het IVN telt landelijk ongeveer 25.000 leden, over ruim 170 afdelingen verdeeld. Een van die afdelingen is de afdeling Gooi en omstreken met ongeveer 250 leden en donateurs.

Wat doet het IVN?

Het IVN afdeling Gooi en omstreken

- Organiseert regelmatig wandelingen in natuurgebieden, maar ook op andere plaatsen in de regio waar natuur te vinden is.
- Maakt beschreven wandelingen om er zelf op uit te trekken.
- Geeft korte natuursessies.
- Leidt op verzoek groepen, schoolklassen en verenigingen rond.
- Verzorgt educatieve programma's voor scholen.
- Houdt op verzoek lezingen over natuurgebieden in de regio en over natuur- en milieuonderwerpen.

Het IVN leidt haar eigen gidsen op en organiseert bovendien diverse activiteiten voor leden en donateurs.

Meer informatie

De wandelingen worden regelmatig gecontroleerd, maar heeft u op- of aanmerkingen, dan graag contact opnemen met:

secretariaat IVN Gooi e.o.
e-mail secretaris@ivngooi.nl

Versie: Juli 2022

